

Zápis z šestého výjezdního zasedání Pracovní skupiny pro řešení situace německých (a dalších) hrobů na hřbitovech v České republice (dále jen „PS“)

Plzeňský kraj (11. října 2022)

Účastníci - PS: Mgr. Martin Herbert Dzingel (místopředseda Rady vlády pro národnostní menšiny, zástupce německé menšiny), Eugenie Číhalová (členka Rady vlády pro národnostní menšiny, zástupkyně ruské menšiny), Roman Bláha (badatel), Ing. Stanislav Děd (badatel, bývalý ředitel Oblastního muzea v Chomutově), Tadeáš Mertlík (tajemník PS, sekretariát rady vlády pro národnostní menšiny).

Účastníci – hosté: Vojtěch Tuzar (Vedoucí Oddělení kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady vlády pro národnostní menšiny).

Účastníci - místní veřejná správa: Rudolf Špoták (hejtman Plzeňského kraje), Ing. Milan Jenčík (Odbor bezpečnosti a krizového řízení Krajského úřadu Plzeňského kraje), Libor Pospíšil (starosta obce Prášily), Ing. Filip Smola (starosta města Železná Ruda), Zdeněk Cyránek (majetkový odbor MÚ Železná Ruda), Bc. Jana Válková (ekonomka ÚM Všeruby).

Výjezd do Plzeňského kraje byl zahájen 11. října 2022 v 7:15 hod. v Praze a ukončen v 19:00 tamtéž. Nejprve byl navštíven Krajský úřad Plzeňského kraje, poté tři obecní úřady, a to v Prášílech, Železné Rudě a Všerubech. Na všech navštívených úřadech byla distribuována příručka *K péči o opuštěné německé a další hroby na hřbitovech v České republice* v českém a německém jazyce. Součástí výjezdu PS byla také návštěva místních hřbitovů, na kterých se nachází německé hroby. Konkrétně PS navštívila hřbitov Prášílech, v Hojsově Stráži (který patří do katastru Železná Ruda), ve Všerubech a v Maxově (který patří do katastru Všerub)

První jednání se uskutečnilo na Krajském úřadě Plzeňského kraje. Jednání zahájil hejtman kraje Rudolf Špoták, který přítomné přivítal. Martin H. Dzingel

představil členy PS, přiblížil její činnost a poté seznámil představitele kraje s problematikou opuštěných německých hrobů. Zúčastněné také seznámil s výzkumem TAČR, který se zabývá mapováním německých hrobů ve 3 vybraných okresech, jehož závěry by mohly sloužit jako podklady pro přípravu případného dotačního titulu na záchranu opuštěných hrobů. Rudolf Špoták poznamenal, že pokud by takový dotační titul vznikl, bylo by dle něj lepší jej vyhlásit přes kraj, který by do něj mohl alokovat i část svých finančních prostředků. Milan Jenčík, odborník na problematiku válečných hrobů, poznamenal, že kraj může vyhlásit tzv. „sledované jevy“, hrobové místo, které je označeno za „sledovaný jev“ není možné zastavět, nebo předělat. V současné době se tento status uděluje převážně vojenským hrobům, ale bylo by možné aplikovat jej i na významné menšinové hroby. „Sledované jevy“ se ale nevyhlašuje plošně, ale na konkrétní, většinou něčím významná hrobová místa, mohlo by jít tedy o vhodný způsob ochrany, např. pro historické hrobky či hroby významných osobností daného regionu, nebo obce.

Druhé jednání se uskutečnilo na obecním úřadě v obci Prášily (něm. *Stubenbach*). Starostou Prášil jen pan Libor Pospíšil, který má dlouhodobé zkušenosti, protože je starostou už od 90. let. Členové PS se dozvěděli, že Prášilsko je specifickou oblastí, neboť zde byl zas minulého režimu zřízen vojenský újezd. Obec tedy utrpěla 2 vlnami vysídlování – nejprve při vysídlení Němců v letech 1945/1946, po němž proběhlo částečné dosídlení z vnitrozemí a také z řad Rumunských Slováků, ale dosídlenci byli později opět ve velké většině vysídleni při zřízení vojenského újezdu v roce 1952. Z původní obce zbylo jen několik budov. Hřbitov je ale poměrně dobře zachovalý a dobře udržovaný. Hroby sice během let přišly o většinu litinových křížů, ale s náhrobky nebylo jinak manipulováno. Jelikož se ani původní kostel nedochoval, staví obec nový kostel „bez střechy“, ve kterém je vytesán soupis jmen všech půdních německých prášilských rodin. Půdorys základů původního kostela je naznačen kamennou zídkou. V místě původního oltáře je kamenný oltář, vytesaný z prostého kamene a na provizorních lavicích mohou farníci sedět při bohoslužbách pod širým nebem.

Následovala návštěva města Železná Ruda (něm. *Markt Eisenstein*). Jednání se účastnil starosta Ing. Filip Smola, který potěšil svým osvěcujícím a progresivním přístupem. Město mělo velké štěstí, že místo rodák, Hans Wudi, který byl vysídlen do Bavorska, se v 90. letech sám začal na vlastní náklady starat o německé hroby,

včetně jejich renovací a poplatků za hrobová místa. Město se snaží vyjít vstříc a účtuje za poplatky za hrobová místa minimální částky. Město se také samo na vlastní náklady snaží renovovat hřbitovy ve svém katastru. Starosta chce, aby hřbitov Železné Rudě působil, jako místo setkávání, proto je o něj řádně pečováno. Skupina dále navštívila hřbitov v Hojsově Stráži (něm. *Eisenstrass*), který je příkladně udržovaný. Náhrobky jsou ve většině případů opravené, písmo na hrobech je nově vymalováno, stejně jako litinové kříže. Jedná se o jeden z nejlépe zachovalých hřbitovů, který PS kdy navštívila, hřbitov na první pohled působí dojmem, že potomci zesnulých zde stále bydlí a o hřbitov se starají.

Poslední navštívenou obcí byl městys Všeruby (něm. *Neumark*). Bohužel starosta obce, Václav Bernard, se z jednání omluvil, starostu zastoupila ekonomka úřadu, Jana Válková, která členy PS doprovodila na hřbitov ve Všerubech. Hřbitov ve Všerubech je sice hezky udržovaný, ale došlo zde k přesunu německých náhrobků do jednoho koncentrovaného místa u hřbitovní zdi, což je i dle příručky *K péči o opuštěné německé a další hroby na hřbitovech v České republice* špatný postup. Dle vyjádření paní Válkové k přesunům náhrobků docházelo většinou v 90. letech. Členové PS zástupkyni obce vysvětlili, že do budoucna není takovýto postup žádoucí.

Poslední navštívenou obcí byla osada Maxov (něm. *Maxberg*), která spadá do katastru Všerub. Hřbitov v Maxově je spravován církví. Jedná se o nejhůře zachovalý hřbitov, který PS během výjezdu navštívila, který vykazoval i známky vandalismu. Hřbitov se nachází v lese, je ale pravděpodobné, že se jedná o náletové dřeviny, které zde vyrostly během posledních 80 let. Hřbitovní zeď úplně chybí, většina náhrobků je rozvalena. Je možné, že k vandalismu docházelo za minulého režimu, ze strany pohraniční stráže, neboť hřbitov ležel v hraničním pásmu, vzdušnou čarou asi jen 500 m od německých hranic, je možné že i z tohoto důvodu došlo ke zbourání hřbitovních zdí.

Po návštěvě hřbitova v Maxově následoval návrat do Prahy.

Zpracoval T. Mertlík

Příloha: fotodokumentace

obr. 1 setkání PS s hejtmanem Plzeňského kraje

obr. 2-9 hřbitov Prášily

obr. 10 setkání PS se starostou Železné Rudy

obr. 11-15 hřbitov Hojsova stráž

obr. 16-20 hřbitov Všeruby

obr. 21-27 hřbitov Maxov